

Barne- og likestillingsdepartementet
Postboks 8036 Dep
0030 Oslo

BARNE- OG LIKESTILLINGSDEP.	
Arkivkode:	431.0
Dato:	220909
Saksnr:	200702425-088

Oslo 15.september 2009

Høringssvar til ekspertgruppens rapport- Utredning om ungdoms fritidsmiljø og deltakelse og innflytelse lokalt

Barne- og ungdomsrådet i Oslo (BURO) avgir med dette høringsuttalelse til ekspertgruppas rapport. BURO er en paraplyorganisasjon for over 50 ulike barne- og ungdomsorganisasjoner i Oslo, og arbeider med å ivareta disse organisasjonenes interesser spesielt, og barn og unges interesser generelt. BURO har satsninger på inkluderende organisasjoner, ungdoms innflytelse gjennom ungdomsråd og informasjon til ungdom gjennom UngInfo. Det er med utgangspunkt i dette vi kommenterer rapporten.

Ungdomsråd

Kommentarer til rapportens punkt 11.3 Representative organer: sammensetning, representativitet og funksjon

BURO stiller seg positive til forslaget om å utvikle nasjonale retningslinjer for ungdomsråd. Slike retningslinjer vil dersom de utformes riktig kunne være en hjelp i det lokale arbeidet og kunne bidra til:

- å sikre demokratiske og representative råd
- formalisere ungdomsrådene adgang til innflytelse
- sikre at ungdomsrådene forankres godt og tydelig hos de lokale styresmaktene.
- å synliggjøre at ungdomsrådsarbeid krever ressurser

Demokratiske og representative ungdomsråd er en forutsetning for deres legitimitet som hørings- og innflytelsesorgan for ungdom. En sterk forankring i kommunen er en forutsetning for at ungdommene kan bli hørt og med nasjonale retningslinjer for ungdomsrådene følger det også en forpliktelse fra forvaltningen om å sørge for at disse retningslinjene blir fulgt. At ungdomsrådsarbeid krever ressurser er det også viktig å tydeliggjøre overfor kommunene. Dessverre er det store variasjoner i hvilken støtte ungdomsrådene mottar fra administrasjonen. Sekretærrollen er også en tilrettelegger og veilederrolle da kommunale saker i svært liten grad er tilpasset ungdoms språk og virkelighet. Dette arbeidet gir resultater og er helt avgjørende for at ungdomsrådet skal fungere, men er ressurskrevende og tar mye tid.

For at de kommunalt ansatte skal kunne fylle sekretær og veilederrollen på best mulig måte må de få opplæring i hva rollen innebærer, hvilke potensielle interessekonflikter de kan komme i, hvordan man tilrettelegger kommunale saker for ungdom, det politiske systemet og hvordan man påvirker. Sekretærrollen for et ungdomsråd krever tid, interesse, innsats, tålmodighet og politisk innsikt. Det er også avgjørende at sekretæren har forståelse for og respekt for ungdommers rett til medbestemmelse og ungdomsrådets selvbestemmelsesrett.

BURO har gjennom sitt arbeid de siste 15 år opparbeidet seg mye kompetanse på området og ønsker å være med på å utforme nasjonale retningslinjer for ungdomsråd.

BURO mener retningslinjene bør omhandle:

- Regler for demokratiske valg av ungdomsrådene:
  - Hvem som er valgbare, minimumskriterier for hvordan valget skal gjennomføres og det bør foreslås ulike demokratiske valgordninger.
- En stillingsbeskrivelse for sekretær- og veilederrollen slik at det kommer tydelig frem at dette er en ressurskrevende oppgave som må prioriteres.
- Ungdomsrådernes adgang til å delta i politiske beslutningsprosesser i kommunen
- Ungdomsrådernes adgang til å bli inkludert i arbeidsgrupper og liknende nedsatt av kommune-/fylkesstyre

Når det gjelder rekruttering til ungdomsrådene, er skolene en viktig arena for å nå ungdom og gjør det også relativt enkelt å avholde demokratiske valg og rekruttere representanter. Samtidig er det viktig at ungdomsrådene speiler ungdomsbefolkningen og BURO mener det derfor er bekymringsfullt at ungdom som ikke går på skolen ikke får tilgang til den mest formaliserte påvirkningskanalen for ungdom, nemlig ungdomsrådene. I rapporten er det et ensidig fokus på skolene som rekrutteringsarena og det legges opp til at ungdom som ikke går på skolen skal få sin stemme hørt gjennom utekontakter og andre aktive lytteposter. I enkelte kommuner ser vi i dag et frafall fra videregående opplæring på opp mot 1/3 av ungdomsbefolkningen. Denne gruppen er også en meget viktig gruppe å høre. BURO ønsker derfor at rekrutteringsgrunnlaget til ungdomsrådene ikke skal begrense seg til kun "representanter valgt fra ungdomsskole og videregående skole".

Ut over dette støtter BURO kulepunktene som gjelder nasjonale retningslinjer for ungdomsråd.

Ungdomshøringer

Kommentarer til rapportens punkt 11.4 Deltakerdemokratiske praksiser for medvirkning

BURO stiller seg svært positive til at rapporten understreker at det er behov for både de formaliserte strukturene som ungdomsråd representerer og for mer deltakerdemokratiske ordninger. BURO har selv veldig god erfaring med å arrangere ungdomshøringer (ungdomsmøter) knyttet opp mot enkeltsaker og mer generelle ungdomshøringer for å fortelle lokalpolitikere hva ungdommer i lokalmiljøet mener. Noe av det viktigste vi har erfart gjennom et slikt arbeid er at det er viktig med en forpliktelse fra lokale styresmakter om å følge opp innspillene som kommer fra ungdommene. Dette kan gjøres på mange måter. En av de mest formaliserte måtene å gjøre dette på er at kommunestyret forplikter seg til å realitetsbehandle et antall av forslagene fra ungdommene. Hvilke forslag som skal realitetsbehandles bestemmer ungdommene selv. Våre erfaringer med denne type ungdomshøringer er både at ungdommene føler at de får innflytelse og en direkte påvirkningsmulighet på sitt nærmiljø og at politikere setter stor pris på bidragene fra ungdom. Både bystyret og bydelsutvalg i Oslo har gjennomført tiltak fremmet på slike høringer. Det er viktig at man gjennomfører disse ungdomshøringene på en måte som gjør at alle har en mulighet til å delta og at deltagerne får en mulighet til å bidra på en måte som passer for dem.

Ekspertgruppas rapport foreslår at alle kommuner **bør** (vår utheving) etablere både representative og deltakerdemokratiske medvirkningsmuligheter for å sikre at mange og ulike ungdomsstemmer høres ved at (vårt utvalg):

- Det etableres åpne og mer uformelle fora: som for eksempel dialogkonferanser, kontaktmøter, rådgivningsgrupper, drøftingsmøter og ungdomspanel

Dette er et godt tiltak, men BURO ønsker å spesifisere at for å få til gode deltakerdemokratiske ordninger så er det nødvendig med en del rammer.

BURO foreslår:

Alle kommuner gjennomfører deltakerdemokratiske medvirkningsmuligheter i tillegg til representative ordninger gjennom:

- Etablering av åpne og uformelle fora som for eksempel dialogkonferanser, kontaktmøter, rådgivningsgrupper, drøftingsmøter og ungdomspanel
- Etablering av regelmessige ungdomshøringer hvor kommunestyret er forpliktet til å behandle minst 5 forslag fra ungdomshøringen

Ungdomsplan

Ekspertgruppa foreslår i sin rapport at alle kommuner skal utarbeide lokale ungdomsplaner for en helhetlig ungdomspolitik. Denne er foreslått utarbeidet gjennom skolens læreplan med bidrag fra frivillige organisasjoner og fritidsklubber. Som et ledd i utarbeidelsen av ungdomsplaner mener BURO det er viktig å fokusere på metodikken som brukes. BURO er skeptiske til innlemmingen av utarbeidelse av ungdomsplaner i læreplanen og mener at ungdomshøringer kan være en mer hensiktsmessig måte å utarbeide ungdomsplaner på.

For at en ungdomsplan skal kunne fungere etter hensikten, er det helt nødvendig at arbeidet starter nedenfra og i tett samarbeid med ungdom. Det mener BURO best gjøres med utstrakt bruk av ungdomshøringer og i tett samarbeid med ungdomsrådene. Dersom det i ungdomsrådenes mandat kommer tydelig fram at de skal være sterkt tilstede under prosessen med utarbeidelse av slike planer, tror vi at det vil kunne styrke ungdomsrådene og bidra til å øke bevisstheten om dem. Ungdomsrådene bør være med både som medarrangører og deltakere på ungdomshøringene, men også som en ressursgruppe i den videre utarbeidelsen av planen.

Deltagerne på ungdomshøringene må bestå av både organisert og uorganisert ungdom. For å oppnå en slik deltakerprofil kreves ett tett samarbeid med organisasjoner og instanser der uorganisert ungdom befinner seg. Det er også viktig at voksne som jobber med ungdom i kommunen blir godt hørt i prosessen, da de sitter på stor kunnskap om strukturene i kommunen. Ungdomsplanen bør også inneholde en plan for samordning og samhandling mellom ulike organer og institusjoner i kommunen.

Det bør utarbeides noen rammer for hva en ungdomsplan skal inneholde, både for at man skal sikre en viss kvalitet på ungdomsplanene og for å legge noen rammer som ungdommene kan forholde seg til. En ungdomsplan bør se på det samlede tilbudet til ungdom i alderen 13 – 26 år, med hovedvekt på tenårene, og særlig legge vekt på områdene: kultur og fritid, helse, medvirkning, frivillighet og informasjon tilrettelagt for ungdom. Disse områdene bør sees i sammenheng med utdanningstilbudet og ungdoms tilgang på jobb og bolig. Planene bør både inneholde en samlet oversikt over dagens tilbud, og ha langsiktige strategier og målsettinger for det videre arbeidet med ungdom i kommunen.

Kompetansebygging og folkevalgtopplæring

BURO er positive til økt kompetansebygging og folkevalgtopplæring. Vi mener at dersom KS skal stå som ansvarlig for utformingen av et skoleringsopplegg om ungdom, demokrati og deltakelse, må dette gjøres i samarbeid med aktører som har høy kompetanse på feltet. BURO er positive til å bidra inn i et slikt arbeid.

BURO mener det bør opprettes et nasjonalt kompetansesenter for ungdoms deltakelse og demokratibyggende virksomhet. Det trengs økt samarbeid og ressurspersoner å kontakte for ansatte lokalt i kommunene. BURO merker stor pågang av ungdomsråd som ber oss holde kurs og foredrag om ungdomsrådsarbeid og innflytelsesarbeid. Slik ser vi at det er behov for ressurser til et kompetansesenter som kan gi konkrete råd, veiledning og inspirasjon til ungdomsrådene og kommunene rundt i landet. BURO mener ungdoms deltakelse er et viktig eget kompetansefelt og ikke nødvendigvis skal kobles sammen med et nasjonalt kompetansesenter for ungdom og fritid.

BURO foreslår:

Det bør utformes kompetansebyggende tiltak for ungdom og demokratisk deltakelse ved at:

- Kommunenes Sentralforbund (KS) i sitt folkevalgtprogram utformer et skoleringsopplegg om ungdom, demokrati og deltakelse i samarbeid med aktører med god kompetanse på området
- Skolenes læreplaner inneholder tema om lokaldemokrati, lokal ungdomspolitikk og ungdomsperspektiv på den lokale samfunnsutviklingen
- Nasjonale myndigheter har ansvar for å skolere kommunalt ansatte
- Det opprettes et nasjonalt kompetansesenter for ungdoms deltakelse og demokratibyggende virksomhet

Minoritetsungdom og deltakelse

Innspill på kapittel 6.2 Innvandrerungdom og fritidsaktiviteter

Minoritetsungdom deltar i mindre grad enn etnisk norske ungdommer i det aktive organisasjonslivet. Dette fratår dem en viktig arena for deltakelse, nettverk, påvirkning og uformell læring. BURO mener ekspertgruppa synliggjør en viktig utfordring når det gjelder denne gruppa, men at den på mange måter overdriver problemene, er for lite løsningsorienterte og bedriver en uheldig generalisering.

BURO har i løpet av de siste ti årene sett en økende interesse fra unge i minoritetsmiljøer for å opprette og delta i demokratiske ungdomsorganisasjoner. Pågangen for å få hjelp til å danne og utvikle disse organisasjonene er stor, når tilbudet om hjelp er kjent. I tillegg vet vi at organisasjoner bestående hovedsakelig av ungdommer fra majoritetsbefolkningen har et stort ønske om en bredere og mer inkluderende rekruttering, men at de ikke vet hvordan. Dette samtidig som minoritetsungdommene oppgir at de ikke er med fordi ingen har spurt dem. Vi mener derfor dette er felt preget av muligheter, der alle parter (også de tradisjonelle organisasjonene) vil ha mye å tjene på gode tiltak. Dette er det synd at ikke ekspertgruppa ser.

BURO kommer i det følgende bare til å uttale seg om minoritetsungdoms deltagelse i ungdomsorganisasjoner, siden det er disse vi har jobbet med. Vi synes imidlertid det er underlig at ekspertgruppa peker på at det er negativt når minoritetsbarn og -ungdom deltar i

voksenstyrte organisasjoner/fritidsaktiviteter, men ikke problematiserer det samme med den store gruppen av majoritetsbarn og -ungdom som deltar i tilsvarende organisasjoner og aktiviteter.

Rene minoritetsorganisasjoner

Når minoritetsungdom organiserer seg, er det ofte i organisasjoner med røtter i egen kultur og tradisjon. Mange opplever dette som et trygt sted å starte engasjementet sitt, og bruker dette som et springbrett for videre engasjement i de tradisjonelle organisasjonene. Stadig flere av de rene ungdomsorganisasjonene av denne typen legger stor vekt på at de er av, for og med ungdom, og må ofte ta et oppgjør med udemokratiske holdninger i moderorganisasjonen. BURO mener derfor at disse burde sees på som et viktig bidrag i organisasjonsmangfoldet i Norge, framfor å trekke dem fram som et problem.

Et viktig tiltak er imidlertid at det legges til rette for veiledning og råd om hvordan drive organisasjon i det norske samfunnet. Det sivile samfunn i Norge organiserer seg annerledes enn i mange andre land. Blant annet ser man et tydelig skille mellom den engelske organisasjonstradisjonen, som har hatt stor innflytelse i mange av de landene minoritetsungdom i Norge har bakgrunn fra, og den norske tradisjonen. For å påvirke disse organisasjonene til å nærme seg den norske modellen er det viktig at man bruker dialog og veiledning fremfor å stemple dem som udemokratiske og ekskludere dem.

Kommunene bør også oppfordres til å legge til rette for at støtteordningene tilpasses slik at også minoritetsorganisasjonene kan regnes som støttemottagere. Eksempelvis ser vi i Oslo at kravet om minst 100 medlemmer kan være vanskelig å nå for en minoritetsorganisasjon. Samtidig vet vi muligheten for deltagelse i støtteordningene er et viktig incitament for å utvikle demokratiske og åpne organisasjoner.

BURO foreslår:

De rene minoritetsorganisasjonene bør sees på en ressurs og ikke et problem. Det er i disse miljøene man finner de engasjerte innvandrerne.

Det legges til rette for at de rene minoritetsorganisasjonene for ungdom får ekstra støtte og veiledning; både i prosessen med å utvikle organisasjonen og i søknadsprosessen for å delta i støtteordningen til stat og kommune. Dette kan blant annet gjøres gjennom paraplyorganisasjoner som Barne- og ungdomsrådene og LNU.

Kommunene oppfordres til å legge til rette for støtteordninger som er tilpasset minoritetsungdommens organisasjoner.

Endringsarbeid i de tradisjonelle norske organisasjonene

I følge FAFO-undersøkelsen "Ungdom, fritid og deltakelse i det flerkulturelle Oslo" (Horgen og Friberg 2005) ønsker en stor andel minoritetsungdom å delta i organisasjonslivet, men de kjenner ikke til tilbudene som finnes. Organisasjonene på sin side oppgir at de ønsker medlemmer med minoritetsbakgrunn, men at de er usikre på hvordan de skal gå fram for å endre situasjonen.

BURO mener det er stor grunn til å forvente at de tradisjonelle norske organisasjonene endrer sin atferd, og dermed blir åpne for flere grupper av ungdommer. Tatt i betraktning at 1/3 av Oslos befolkning under 20 år har minoritetsbakgrunn, utgjør dette en så stor del av den potensielle medlemsmassen at organisasjonene vil ønske å gjøre noe med dagens situasjon ut

av ren egeninteresse. Det bør derfor arbeides målrettet med organisasjonene slik at får hjelp til å tilpasse dagens atferd med befolkningen. Det handler om organisasjonens oppslutning og legitimitet i et flerkulturelt samfunn. Fra FAFO-rapporten kommer det også tydelig fram at en stor del av utfordringen ligger i rekrutteringsarbeidet og det tidlige mottaksapparatet i organisasjonene. Dette bør det derfor også jobbes med. Det hele bør forankres i styrene.

BURO foreslår følgende:

Paraplyorganisasjonene bør oppmuntre medlemsorganisasjonene til å ha en person i styret som er inkluderingsansvarlig.

Den inkluderingsansvarlige bør ha ansvaret for at organisasjonen lager en handlingsplan for organisasjonens inkluderingstiltak og sørge for gjennomføringen av denne. Personen bør også ha oversikt over kulturelle og religiøse utfordringer når det gjelder mat, alkohol, overnatting og lignende.

Det opprettes egne nettverk for inkluderingsansvarlige i styrene til ungdomsorganisasjonene, både på lokalt og nasjonalt nivå. Nettverkene blir administrert av paraplyorganisasjonene nasjonalt og lokalt.

Informasjon om fritidstilbud

Informasjon er et premiss for deltagelse. Dersom ungdommene ikke kjenner til de fritidstilbud og arenaer for deltagelse som finnes i kommunen, vil de naturlig nok heller ikke benytte seg av dem. BURO synes derfor det er svært underlig at rapporter overhodet ikke tar for seg i hvilken grad de ulike tiltakene er kjent for ungdom, gjennom hvilke kanaler de blir kjent og hvilken kvalitet det er på informasjonen som gis.

Om ungdomsinformasjon i Norge

I Europa er ungdomsinformasjon et vanlig tiltak i mange land, og drives etter et sett med gitte kvalitetskriterier. Ungdomsinformasjon skal være generell, objektiv, individuell og tilpasset den enkeltes behov. Med generell informasjon menes informasjon om alt ungdommene måtte lure på, slik at det er ungdommene selv som styrer hva det er de skal få informasjon om, ikke velmenende voksne som fremlegger info om det de synes er viktig. Det er også et viktig prinsipp at det skal være en person ungdommene kan oppsøke og snakke med, og ikke bare en brosjyre eller internettside.

I Norge i dag, er det bare Nordland (Bodø), Tønsberg, Tromsø og Oslo som har et åpent UngInfosenter. Det finnes flere som ønsker å starte opp (bl.a. Bergen og Stavanger) og enkelte som utelukkende baserer seg på nett (Nord-Trøndelag og Østfold).

Ung.no er i dag den eneste nasjonale satsingen på generell informasjon (dvs. informasjon om alt) tilpasset spesielt til ungdom. Dette er utelukkende en nettside der ungdommene ikke kommer i direkte kontakt med de som jobber der.

Det finnes i dag svært mange aktører som tilbyr informasjon til ungdom, og mange av dem er gode. De som tilbyr spesialistinformasjon (som helse, rus, seksuell legning, studier i utlandet) er stort sett gode og har rutiner for oppdatering og opplæring. Derimot ser vi at der ungdom har tilgang på generell informasjon er tilbudet svært varierende, og kvaliteten på informasjonen som gis er ofte personavhengig. I tillegg mangler det spesialistinformasjon rettet mot ungdom innen flere viktige områder, som jobb og boligsøking. Når det gjelder informasjon om utdanning er ungdommene avhengige av rådgiverne ved den enkelte skole,

noe som gjør tilbudet også der svært varierende.

BURO har gjennom UngInfo drevet med ungdomsinformasjon i 15 år, med et senter i Oslo sentrum. Erfaringer vi har fra vår tilstedeværelse i bydelene viser imidlertid at interessen og behovet er stort også lokalt. Mange av de som trenger informasjonen mest, er de som ikke selv er gode til å oppsøke informasjon. Det gjør det desto viktigere at informasjonen er tilgjengelig der ungdom er – enten det er i kantina på skolen eller på den lokale fritidsklubben. Erfaringer fra ungdomshøringer, samtaler med flere ungdomsråd og elever ved videregående skoler i Oslo er at dette er noe ungdommene i stor grad ønsker.

UngInfo i Oslo har som det største og lengstlevende senteret fungert som en viktig støttespiller for de mindre sentrene rundt om i landet, både når det gjelder utvikling av sentrene og opprettelse av nye. Dessverre svarer ikke denne oppfølgingen i det hele tatt til behovet kommunene og bydelene oppgir å ha til oppfølging, standardisering av materiell, samkjøring og kompetanseheving hos ansatte.

BURO foreslår følgende:

Det opprettes et nasjonalt kompetansesenter for ungdomsinformasjon.

Det bør opprettes et nasjonalt kompetansesenter for ungdomsinformasjon, som har som oppgave å

- stimulere til og bistå i opprettelsen av nye sentre i kommuner/fylkesregi
- samkjøre og kvalitetssikre den informasjonen som benyttes i sentrene
- organisere samlinger for de ansatte ved sentrene

Kompetansesenteret bør ha minst en fulltidsansatt og kan for eksempel legges til UngInfo Oslo eller Informasjonsseksjonen hos Bufdir.

Mvh

Anne Margrethe Lund /s/
Styreleder, BURO

Celine Marie Hasle /s/
Daglig leder, BURO